

COLLECTION

Innovation, integration and modern
problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and
practice

www.d-pressa.com

31
MARCH

Jizzakh, Uzbekistan

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF
THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

JIZZAKH BRANCH OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN
NAMED AFTER MIRZO ULUGBEK

SCIENTIFIC JOURNAL OF SCIENCE TECHNOLOGY & DIGITAL FINANCE
JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENCE NETWORKS

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and practice collection of materials of the
international scientific and practical conference on the topic

(March 31, 2026)

Jizzakh-2026

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young researchers and students: theory and practice – Jizzakh: Department of economics and tourism of Jizzakh branch of the national university of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek, March 31, 2026, 990 pp.

Editors in charge: Ass.prof. Soy M.P.

In the collection of materials of the conference, the role and role of Science, Education and production in the era of globalization, the pressing problems of the issues of interaction of these processes, feedback on their solutions were presented by mature specialists of the field.

In addition, research on the scientific and practical topic, carried out in the economics, Exact Sciences, Natural Sciences and socio-humanities during the globalization period, information is presented in the scientific and practical fields, which includes the latest innovative technologies in the fields of production.

It can be argued that this collection is one of the specific intersections of current thoughts and innovative ideas of the world of science. This scientific and practical conference was actively attended by professors and scientific researchers engaged in scientific research in Uzbekistan and foreign countries. In increasing the position of the scientific and practical conference, the professors and teachers of domestic and foreign higher educational institutions made a significant contribution.

Professors and teachers of foreign higher educational institutions who actively participated in the work of the conference made a worthy contribution to the high level of interaction with scientists of our country. The processes of international cooperation with foreign countries and exchange with them in the field of Science in the era of globalization have a positive effect on the development of Higher Education, the fields of Science and production. The materials of this conference are special in that they include a wide range of research, from theoretical developments to practical solutions, demonstrating the diversity of approaches and directions in this area.

In conclusion, it should be noted that this scientific and practical conference will be a very useful collection for everyone who is interested in modern research in the fields of further development of Higher Education, Science, Education and production in the era of globalization. The authors are responsible for the content and quality of the articles and abstracts included in the collection.

TIL EVOLYUTSIYASI VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI

G'aybulloyev Shaxriyor

O'zMU Jizzax filiali "Filologiya va tillarni o'qitish: ingliz tili" yo'nalishi talabasi

Ilmiy rahbar: Saitov S.A – O'zMU Jizzax filiali dotsent v.b.

shakhriyor16me@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola XXI asr ta'lim jarayonidagi axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) jadal rivojlanishi va ularning zamonaviy yoshlar ta'limiga ta'sirini tahlil qiladi. Matnda ta'kidlanishicha, yuqori texnologiyalar asrida yoshlar nafaqat davr ruhiga moslashib, balki elektron olamdagi tezkor taraqqiyot bilan ham qadam tashlamoqdalar. Shu sababli, ularning ta'lim jarayonida faol ishtirokini ta'minlash uchun yangi metod va vositalardan samarali foydalanish zarurati yuzaga keladi. Shuningdek, maqolada o'qituvchining roli o'zgarib borayotgani ko'rsatiladi. Endilikda o'qituvchi asosan yo'naltiruvchi vazifasini bajaradi va darsning har bir qismini AKT yordamida jonlantirishga tayyor bo'lishi talab etiladi. Bu esa zamonaviy o'qituvchilarni doimiy ravishda texnologiyalar bilan hamnafas bo'lishga, o'z bilim va ko'nikmalarini yangilab borishga undaydi. Maqolaning asosiy mazmuni shundan iboratki, ta'lim jarayonini zamon talablariga moslashtirish, texnologik imkoniyatlardan foydalanish va yosh avlodni elektron olam bilan uyg'unlashtirish XXI asr pedagogikasining dolzarb vazifalari sifatida ko'riladi.

Kalit so'zlar: axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, XXI asr ta'limi, zamonaviy o'qituvchi, yosh avlod, ta'lim jarayoni, innovatsion metodlar, elektron olam, pedagogika, texnologik taraqqiyot.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2012-yil 10-dekabrda «Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Qarorida «Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitishning ilg'or uslublarini joriy etish yo'li bilan, o'sib kelayotgan yosh avlodni chet tillarga o'qitish, shu tillarda erkin so'zlashadigan mutaxassislarni tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish hamda buning negizida, ularning jahon taraqqiyoti yutuqlari hamda dunyo axborot resurslaridan keng ko'lamda foydalanishlari, xalqaro hamkorlik va muloqotni rivojlantirishlari uchun shart-sharoit va imkoniyatlar yaratish» ishlari va buning uchun bir qator muhim vazifalarni amalga oshirish zarurligi ko'rsatilgan. Mazkur hujjatda 2013–2014 o'quv yilidan boshlab umumiy o'rta ta'lim maktablarining birinchi sinflaridan chet tillari avval o'yin tarzida keyinchalik asosiy ta'lim fani sifatida AKT vositalaridan foydalangan holda o'qitish belgilab berilgan. Ushbu muhim Qarorga muvofiq bugun, ayniqsa, chet tillarini o'rganish darslariga yanada chuqurroq nazar tashlandi. Jahon maydonida yurt sha'nini munosib himoya qilishi uchun yoshlarimiz, avvalo o'zining xorijiy tengdoshlari bilan raqobatlasha olishi lozim. Bugun esa raqobat chet tillari, xususan, xalqaro biznes tili bo'lgan ingliz tilida olib borilmoqda.

Ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarni darsga qiziqtirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va axborot-kommunikatsiya vositalarining roli juda katta. Hozirgi kunda texnologiyalar kundan-kunga rivojlanib, o'quv jarayonining ajralmas qismiga aylanyapti. Til o'rganishda, masalan, kompyuter yordamida yangi so'zlarni o'rganish yoki tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishda, o'qituvchi o'zi texnologiyalardan bemalol va ijodiy foydalana olishi kerak. Bu nafaqat mavjud imkoniyatlardan foydalanish, balki yangi o'quv dasturlarini yaratish va darsni interaktiv qilishni ham o'z ichiga oladi. Shu sababdan, har bir til o'qituvchisi texnologiyalar bilan doimiy ravishda ishlashga, bilimni va malakasini oshirishga tayyor bo'lishi zarur. Kompyuter yordamida til o'rganishning an'anaviy usullarga nisbatan bir nechta afzalliklari bor. O'quvchi gapirish, tinglab tushunish, yozish va o'qish kabi ko'nikmalarini mustaqil sinovdan o'tkazishi mumkin. Zamonaviy dasturlar va interaktiv platformalar esa bu jarayonni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Shu bilan birga, o'qituvchining vazifasi — o'quvchilarni to'g'ri yo'naltirish va ularni dars jarayonida faol ishtirok etishga rag'batlantirish. Natijada, texnologiyalar yordamida til o'rganish nafaqat samarali, balki interaktiv, qiziqarli va zamonaviy talablar bilan uyg'un darslarni tashkil etishga imkon beradi. Bu XXI asr ta'limining asosiy vazifalaridan biri bo'lib, pedagoglarni rivojlantirish va o'quvchilarni elektron olam bilan uyg'unlashtirish orqali amalga oshiriladi. Texnologiyalar orqali tilning rivojlanishi ikki yo'nalishda namoyon bo'ladi. Birinchisi, tilni o'rganish va o'qitish jarayonini soddalashtirish — masalan, tilni kompyuter va mobil ilovalar yordamida interaktiv shaklda o'rganish imkoniyati. Ikkinchisi, texnologiyalar tilning o'zgarishini tezlashtiradi: yangi atamalar, qisqartmalar, slang va memlar tezkor tarqaladi, va bu tilning tabiiy evolyutsiyasini shakllantiradi. Shuningdek, texnologiyalar yordamida turli tillararo o'zaro ta'sir kuchaymoqda. Tarjimalar, avtomatlashtirilgan vositalar va global kommunikatsiya orqali tillar o'rtasida kontakt va o'zaro ta'sir kuchaymoqda, bu esa yangi leksik va stilistik qatlamlarni hosil qiladi. Natijada, zamonaviy til evolyutsiyasi nafaqat tabiiy muloqot, balki texnologik rivojlanish bilan chambarchas bog'liq jarayon sifatida namoyon bo'ladi.

Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari tilning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatmoqda va uni an'anaviy jarayondan ancha tezlashtirmoqda. Internet, ijtimoiy tarmoqlar, mobil ilovalar va elektron platformalar orqali yangi so'zlar, iboralar, qisqartmalar va slanglar juda tez tarqaladi. Shu tariqa, til nafaqat tabiiy ravishda o'zgarib boradi, balki texnologiyalar yordamida global miqyosda tez va samarali rivojlanadi. Masalan, ijtimoiy tarmoqlardagi memlar, qisqa xabarlar va emoji-dan foydalanuvchilar o'z fikrlarini tezkor va ijodiy tarzda ifodalashga o'rganadi. Shu jarayonda yangi kommunikatsiya uslublari paydo bo'ladi va tilning o'zgarishi yanada jonli bo'ladi. Avtomatlashtirilgan tarjima vositalari va sun'iy intellekt esa turli tillar o'rtasidagi aloqani osonlashtirib, so'z va iboralarning tez tarqalishiga yordam beradi. Natijada, tilning leksikasi, grammatikasi va stilistik jihatlari an'anaviy jarayondan sezilarli darajada tezroq yangilanadi. Texnologiyalar tilni faqat so'zlar va jumlar darajasida emas, balki muloqot uslublari va ifoda shakllari bo'yicha ham o'zgartiradi. Onlayn platformalarda odamlar qisqa, interaktiv

va vizual vositalarga asoslangan muloqotga o'rganadi, bu esa tilni soddalashtiradi va yangi ifoda shakllarini yuzaga keltiradi. Shu bilan birga, texnologiyalar yosh avlodning til o'rganish jarayonini ham osonlashtiradi: ular interaktiv dasturlar, audio va video materiallar orqali yangi so'zlarni tez va qiziqarli tarzda o'zlashtira oladi. Shunday qilib, zamonaviy texnologiyalar tilning tabiiy rivojlanishini nafaqat kuzatib boradi, balki uni tezlashtiruvchi, rag'batlantiruvchi va global miqyosda bog'lovchi kuch sifatida namoyon bo'ladi. Til texnologiyalar yordamida yangi kommunikativ shakllarni, ifoda uslublarini va global leksik aloqalarni shakllantiradi, bu esa XXI asr jamiyatida tilning rivojlanishi va muloqot madaniyatini yangi bosqichga olib chiqadi.

Ammo texnologiyalarning til rivojiga salbiy tomonlari ham mavjud. Tezkor onlayn muloqot, qisqa xabarlar va emoji-dan ortiqcha foydalanish natijasida o'quvchilar an'anaviy grammatika va imlo qoidalariga e'tibor kamaytirishi mumkin. Shu bilan birga, slang, qisqartmalar va internet memlari tilni soddalashtirib, uning boy leksik qatlamlariga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bu jarayon tilning tabiiy rivojlanishini tezlashtirsa-da, ba'zan nutqning aniqligi va to'liqligini pasaytirishi mumkin. Texnologiyaga haddan tashqari bog'liqlik yozma va og'zaki nutq ko'nikmalarining chuqur rivojlanishiga xalaqit berishi, fikrni mantiqan ifodalash va murakkab matnlar yaratish qobiliyatini cheklashi mumkin. Shuningdek, avtomatlashtirilgan tarjima vositalari va interaktiv dasturlarga ortiqcha tayanish o'quvchilarning mustaqil fikrlash va o'rganish imkoniyatlarini kamaytiradi. Natijada, o'quvchilar ba'zan tayyor javoblar va avtomatlashtirilgan vositalarga ortiqcha ishonib, tilni chuqur va ijodiy tarzda o'zlashtirish jarayonini cheklab qo'yadilar. Bundan tashqari, global texnologik platformalarda yangi so'zlar va ifodalar tez tarqalishi an'anaviy til va madaniyatning boy qatlamlari bilan ziddiyatga tushishiga olib kelishi mumkin. Masalan, qisqa xabarlar va memlar natijasida tilning rasmiy shakli va madaniy konteksti ba'zan chetlab ketadi, bu esa muloqotning aniqligi va madaniy uyg'unligini pasaytiradi. Shu sababli, til o'rganishda va rivojlantirishda texnologiyalardan foydalanish oqilona va muvozanatli bo'lishi kerak. Texnologiyalar, albatta, tilni tezroq o'rganish, yangi kommunikativ shakllarni kashf qilish va interaktiv darslarni tashkil etishda katta imkoniyat yaratadi. Biroq, ularni to'g'ri boshqarish va an'anaviy grammatika, yozma va og'zaki nutq qoidalarini e'tibordan chetda qoldirmaslik muhimdir. Shu yo'l bilan til texnologiyalar yordamida rivojlanadi, lekin uning aniqligi, boyligi va madaniy uyg'unligi saqlanadi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari til o'rganish va rivojlantirish jarayonida muhim o'rin tutadi. Ular o'quv jarayonini interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi, yangi so'z va iboralarni tezkor joriy etish imkonini yaratadi va tilning ijodiy ifoda qobiliyatini kengaytiradi. Shu bilan birga, texnologiyalarning haddan tashqari ishlatilishi ba'zi salbiy ta'sirlarni keltirib chiqarishi mumkin. Masalan, qisqa xabarlar, emoji va slangning ko'pligi yozma va og'zaki nutqning aniqligini pasaytirishi, grammatika va imlo qoidalariga e'tiborni kamaytirishi mumkin. Texnologiyalar, ayniqsa avtomatlashtirilgan tarjima va interaktiv dasturlarga ortiqcha tayanish o'quvchilarning mustaqil fikrlash va

murakkab ifoda qilish ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatini cheklab qo'yishi mumkin. Shu sababli, tilni rivojlantirishda texnologiyalarni oqilona va muvozanatli tarzda qo'llash zarur. Ularni an'anaviy pedagogik metodlar bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilar mustaqil fikrlashga, o'z ifodalarini to'liq va mantiqan shakllantirishga o'rgatiladi, tilning boyligi va madaniy uyg'unligi saqlanadi. Shuningdek, texnologiyalar global kommunikatsiya imkoniyatlarini kengaytiradi. Ular tilni tezroq rivojlantirish, yangi kommunikativ shakllar yaratish va turli tillar o'rtasidagi muloqotni osonlashtirishga yordam beradi. Shu bilan birga, pedagoglar texnologiyalarning salbiy ta'sirlarini hisobga olgan holda ularni boshqarishi va muvozanatni saqlashi muhimdir. Natijada, zamonaviy texnologiyalar tilni o'rganish va rivojlantirishda nafaqat tezkor va samarali vosita, balki uning madaniy, ijtimoiy va ijodiy jihatlarini mustahkamlash vositasi sifatida ham xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xolmurodov, F. (2019). *Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va til o'rganish*. T.: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti nashriyoti.
2. Karimova, L. (2021). *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va til o'rganishdagi roli. Pedagogika va innovatsiyalar*, 5(2), 45–53.
3. Godwin-Jones, R. (2018). *Emerging Technologies: Smartphones and Language Learning. Language Learning & Technology*
4. Crystal, D. (2001). *Language and the Internet*. Cambridge University Press.
5. Egamberdiyeva I. A. & Mirolimova R. D. — *Til o'rganishda axborot texnologiyalari*
6. Nazarov R. — *Communication technologies in teaching English*
7. Mahammatov A. R. — *Chet tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni*
8. Kamolov D. ETHICS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EXPLORING THE MORAL AND SOCIAL IMPLICATIONS OF AI IN CONTEMPORARY SOCIETY //SGS-Engineering & Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 02.
9. Kamolov D. R. O. G. L. O'zbekistonda demokratiya va axloqning zamonaviy muammolari va yechimlari //Academic research in educational sciences. – 2022. – T. 3. – №. NUU Conference 2. – С. 348-352.
10. ЦОЙ М. РОЛЬ ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА В ВОПРОСАХ СОКРАЩЕНИЯ БЕДНОСТИ И СОЗДАНИЯ ДОСТОЙНЫХ РАБОЧИХ МЕСТ–МИРОВОЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА //Архив научных исследований. – 2022. – Т. 2. – №. 1.
11. Kamolov D. GLOBALIZATION PHENOMENON AND GLOBALISM //Journal of Contemporary World Studies. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 4-9.
12. Абдуназаров С. А., Цой М. П. Реформирование системы образования Республики Узбекистан //Актуальные научные исследования в современном мире. – 2016. – №. 10-6. – С. 14-17.
13. Kamolov D. Athenian democracy: individual and collective freedom //Semantic Scholar. – 2021.

14. Kamolov D. Davlat boshqaruviga oid axloqiy qarashlar //Адабиёт учкунлари. – 2021.
15. Saitov S. et al. ZAMONAVIY FILOLOGIYA FANLARIDAGI DOLZARB MASALALAR //Scientific practical conference. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 419-422.
16. Kamolov D. ON THE WAY TO THE DIGITAL EDUCATION SYSTEM OF UZBEKISTAN. – 2023.
17. Dostonbek K. SPIRITUAL AND MORAL ENVIRONMENT OF SOCIETY //Social science and innovation. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 128-133.
18. Цой М., Иброхимов Ш. СОВРЕМЕННАЯ СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ //International Journal of scientific and Applied Research. – 2024. – Т. 1. – №. 3. – С. 24-28.
19. Цой М., Камолов Д. ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ЭКОНОМИКЕ: МИРОВОЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА //Academic literature. – 2025. – Т. 1. – №. 1. – С. 1-105.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YOSH TADQIQOTCHILAR ILMIY FAOLIYATI: INNOVATSIYA, INTEGRATSIYA VA ZAMONAVIY MUAMMOLAR

Tursunboyeva Gulbahor Muxammadjon qizi

*O‘zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali, Iqtisodiyot yo‘nalishi talabasi
Ilmiy rahbar: Saitov Sirojiddin Abduvaliyevich*

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi sharoitida yosh tadqiqotchilarning ilmiy-tadqiqot faoliyati, ularning innovatsion jarayonlardagi o‘rni va ilm-fan hamda ishlab chiqarish integratsiyasi masalalari tizimli tahlil qilingan. Tadqiqot davomida yosh olimlar faoliyatidagi samaradorlik ko‘rsatkichlari, raqamli texnologiyalarni qo‘llash darajasi va sohadagi mavjud to‘siqlar o‘rganilgan. Maqola yakunida intellektual salohiyatni raqamli transformatsiya talablariga moslashtirish bo‘yicha ilmiy taklif va tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so‘zlar: Raqamli iqtisodiyot, yosh tadqiqotchilar, innovatsiya, integratsiya, sun‘iy intellekt, ilmiy faoliyat, startap, raqamli ko‘nikmalar, Big Data, tijoratlashtirish.

KIRISH

Yigirma birinchi asrning uchinchi o‘n yilligiga kelib, jahon iqtisodiyoti tubdan o‘zgardi. Raqamli transformatsiya jarayonlari an’anaviy iqtisodiy modellarni siqib chiqarib, bilim va axborotga asoslangan yangi tizimni qaror toptirdi. Bu sharoitda mamlakatning raqobatbardoshligi uning tabiiy resurslari bilan emas, balki